

MARSZAŁEK J. *Oratorium (4). Centrum Młodzieżowe czy Oratorium?*. „Biuletyn Salezjański Nostra” 49:1994, nr 364 (6), s. 27-37.

CENTRUM MŁODZIEŻOWE CZY ORATORIUM?

Wstęp

*Jeżeli jeden buduje a drugi rozwała, jaki pożytek im zostaje poza trudem*¹ – mówi mędrzec Syrach. Faktycznie, jeżeli zespół ludzi chce prowadzić wspólnie dzieło wychowawcze potrzebuje jedności zapatrywań, przynajmniej w pewnych zasadniczych kwestiach. Członkowie grupy pedagogicznej powinni być zgodni co do celu, jaki sobie stawiają; metody, jaką będą stosować; odbiorców, jakich chcą wychowywać; procesu wychowawczego, jaki przy ich udziale ma się dokonać; zasad, które chcą wdrożyć; środków, jakimi się posłużą; miejsca, gdzie przeprowadzą dzieło itp. To znaczy, że powinni być zgodni w zakresie pojmowania istoty dzieła wychowawczego, które podejmują. Jednym słowem muszą się odznaczać **jednością mentalności pedagogicznego**.

Zgodność w myśleniu broni przed entropią pedagogiczną. Jest źródłem i koniecznym warunkiem skuteczności wychowawczej. Jedność rodzi się na bazie tej samej pedeutologii, tego samego procesu pedeutagogicznego i wspólnego programowania działań edukacyjnych. Jest jeszcze bardziej wymagana tam, gdzie dzieło, nie tylko jest prowadzone przez wspólnotę wychowawców, ale samo ma się stać wspólnotą wychowawczą. Jednym z takich dzieł pedagogicznych jest Oratorium ks. Bosko. Celem tego artykułu jest służba na rzecz jedności salezjańskiej koncepcji pedagogicznej i owocniejszego działania przez **uściślenie pojęcia Centrum Młodzieżowego, odróżnienie go od Oratorium, a tym samym pełniejsze określenie istoty samego Oratorium**.

1. Wieloznaczność pojęcia „Centrum Młodzieżowe”

W Dokumentach o Oratorium jest prawdziwe pomieszanie języków w zakresie stosowania nazwy „Centrum Młodzieżowe”. Wśród licznych pojęć da się spostrzec pewne tendencje wybijające się. Ośrodek Młodzieżowy zawsze jest ujmowany w relacji do Oratorium. Natomiast ich wzajemną współzależność rozumie się różnie. **Można wyodrębnić sześć odmiennych stanowisk**. Raz widzi się Centrum jako część Oratorium lub jako dwa dzieła identyczne. Innym razem jako pewną formę prowadzenia Oratorium. To znów jako

¹ Syr 34, 23.

pozornie różne albo zdecydowanie odmienne. W końcu jako twórcze przekształcenie Oratorium.

a) Centrum Młodzieżowe częścią Oratorium.

Na Kapitule Generalnej 19 używa się pojęcia „Centrum Młodzieżowe” w sensie pewnej instytucji w Oratorium prowadzonej dla wzmoczenia jego skuteczności duszpastersko-wychowawczej. Czytamy w jednym z Dokumentów: *Aby ogarnąć większą liczbę młodzieży, należy uzupełnić działalność Oratorium poprzez nowe inicjatywy: centrum młodzieżowe, centrum społeczne, centrum kulturalne, centrum uniwersyteckie, działalność szkolną i pozaszkolną (szkoły wieczorowe i kursy pozaszkolne), centrum doskonalenia zawodowego, szkoły dla rzemieślników, centra konsultacji etycznej i religijnej, ośrodki doradcze*². Ośrodek Młodzieżowy w tej optyce stanowiłby jeden z możliwych sektorów działania oratoryjnego, jakby instytucja specjalistyczna, sekcja obok innych centrów doskonalenia, podejmowanych dla dobra młodzieży. Tak pojęte Centrum Młodzieżowe stanowiłoby **składnik integralny działalności Oratorium**.

b) Centrum Młodzieżowe synonimem Oratorium.

Niektóre Dokumenty mówiąc o Oratorium umieszczają obok niego w nawiasie „Centrum Młodzieżowe” lub odwrotnie np.: *Ośrodek Młodzieżowy (Oratorium) nie może ograniczać się do masy młodzieży, która się w nim gromadzi przypadkowo lecz powinien stać się ośrodkiem duszpasterskim dla wszystkich młodych*³. W ten sposób wskazuje się, że treść którą się przypisuje podmiotowi „Centrum Młodzieżowe”, z tą samą ścisłością można odnieść do podmiotu „Oratorium”. Byłaby to kwestia jedynie różnych nazw. Inne wypowiedzi zawarte w Dokumentach określając „Oratorium” czynią to przy pomocy definiens „Centrum” lub określając definiendum „Centrum” przy pomocy Oratorium. Można to zauważyć np. w określeniu: *Centrum Młodzieżowe jest to Oratorium we wspólnotowej służbie na rzecz dzielnic lub danej okolicy*⁴. Zdarza się, że Oratorium i Centrum Młodzieżowe sprowadza się do wspólnego mianownika określając je przy pomocy tej samej definicji: *Oratorium i Ośrodek Młodzieżowy jest centrum życia młodzieżowego w okolicy, w której się znajduje*⁵. A zatem Centrum Młodzieżowe jest pojmowane jako identyczne z Oratorium. **Różne nazwy służą jedynie jako synonim**.

² CG (= Capitolog Generale)19, XI – *Parrocchie e Oratori*. ACS 1966, nr 244, 137–138.

³ I Commissione B Precapitolare del CGS, *Schema 5 a. Criteri generali di rinnovamento dell'azione salesiana. b. Opere giovanili: Oratorio-Centro Giovanile*. Roma 1971, s. 108.

⁴ II CIS (= Capitolo Ispettoriale Speciale), *Radiografia (...) proposta 91 (...) Gli Oratori (...)*. 4° Schema: *Criteri di rinnovamento dell'azione salesiana, opere giovanili: Oratorio-Centro Giovanile*, Frascati 1971, s. 4.

⁵ II CIS, *Radiografia...*, dz. cyt., s. 5.

c) Centrum Młodzieżowe formą Oratorium.

Liczne głosy w dyskusji przytaczane w Dokumentach widzą w Ośrodku Młodzieżowym jakiś szczególny sposób prowadzenia Oratorium. Zwyczajnie nie precyzuje się na czym miałyby polegać ta szczególność. Czytamy np. *Centrum jest jedną z wielu form organizowania Oratorium*⁶. Jedyne zbierając przypadkowe okrucy wypowiedzi można wyciągnąć wniosek, że od Centrum Młodzieżowego wymaga się, aby w swej strukturze i funkcji duszpastersko-wychowawczej było zbliżone do ideału; aby nie było tak bardzo chrześcijańskie, by oddalało pewne kategorie młodzieży mniej wierzącej lub nie wierzącej i tak bardzo świeckie, żeby nie mogło się nazywać dziełem Kościoła; aby było otwarte dla dziewcząt, rodziców i wszystkich, którzy zajmują się wychowaniem młodzieży⁷. **Centrum Młodzieżowe byłoby więc jakąś specyficzną formą prowadzenia Oratorium** zdolną wyjść na przeciw wszystkim kategoriom młodzieży.

d) Centrum Młodzieżowe pozornie różne od Oratorium.

W Schemacie 5 Dokumentów przygotowawczych do Kapituły Generalnej Specjalnej i w *Liście* Ks. Generała L. Ricceri spotykamy wypowiedzi, które – jak się zdaje – odróżniają Oratorium od Centrum Młodzieżowego. Przytaczam dwa przykłady tytułem ilustracji. W Schemacie 5 jest propozycja modyfikacji 4 artykułu Konstytucji. Brzmi ona następująco: *Zasadniczą aktywnością duszpasterską niech będzie gromadzenie młodzieży szczególnie najbardziej ubogiej i opuszczonej, aby ich formować pod względem ludzkim i chrześcijańskim. W tym celu należy się zatroszczyć z coraz większą gorliwością o otwieranie oraz rozwój Oratoriów lub Ośrodków Młodzieżowych*⁸. Drugi przykład pochodzi z Listu ks. Generała L. Ricceri: *W Oratorium lub Centrum Młodzieżowym katecheza powinna być traktowana, w swoim wymiarze zasadniczym, jako ewangelizacja i głoszenie orędzia zbawienia*⁹. W obu wypowiedziach zachodzi między Oratorium i Centrum Młodzieżowym spójnik „lub”, który umożliwia niejednoznaczne odczytanie. Może oznaczać, że Oratorium i Ośrodek Młodzieżowy stanowią dwa różne dzieła ale spełniają tę samą rolę wychowawczą wobec młodzieży. Albo też zachodzi między nimi tożsamość i nie ma znaczenia czy się stosuje tę lub tamtą nazwę. W związku z możliwością rozbieżnej interpretacji tych i innych wypowiedzi w Dokumentach o Oratorium, nie da się jasno powiedzieć **czy Oratorium i Ośrodek Młodzieżowy są dziełami zdecydowanie różniącymi się między sobą.**

⁶ II CIS, *Radiografia...*, dz. cyt., s. 3.

⁷ Por. II CIS, *Radiografia...*, dz. cyt., s. 13, 15, 32; por. Ricceri L., *Presentazione*. ACS (= *Atti del Consiglio Superiore*) 1966, nr 244, s. 11–12; por. I Commissione B, *Schema 5 a...*, dz. cyt., s. 110.

⁸ I Commissione B, *Schema 5 a...*, dz. cyt., s. 100.

⁹ Ricceri L., *Lettera*. ACS 1979, nr 279, s. 34.

e) Centrum Młodzieżowe różne od Oratorium

Przytoczone w poprzednim punkcie wypowiedzi o Ośrodku Młodzieżowym nie wyczerpują jednak myśli Dokumentów. Można spotkać głosy odróżniające zdecydowanie Centrum Młodzieżowe od Oratorium. W Konstytucjach z r.1984 czytamy o Centrum Młodzieżowym: *Wypełniamy nasze posłannictwo głównie przez działalność i dzieła umożliwiające nam rozwijanie wychowania ludzkiego i chrześcijańskiego młodzieży, jak Oratorium i Ośrodek Młodzieżowy, szkoły i ośrodki doskonalenia zawodowego, internaty i domy dla młodzieży zagrożonej*¹⁰. Z cytowanego tekstu, i nie tylko, wynika, że Centrum Młodzieżowe ma wiele wspólnego z Oratorium i innymi dziełami salezjańskimi na rzecz młodzieży. Ma ten sam cel pedagogiczny: wychowanie ludzko–chrześcijańskie młodzieży. Podziela te same trudności w relacjach pedagogicznych między dziełami. Jest animowane przez tego samego Radcę Generalnego ds. Duszpasterstwa i Wychowania Młodzieży. Ma te same cele szczegółowe, między innymi, przygotowanie do życia w rodzinie. Ma za zadanie kontynuację salezjańskiej działalności pedagogicznej po okresie edukacji bezpośredniej. Postuluje się, aby Ośrodek Młodzieżowy miał wspólnego z Oratorium Dyrektora. *Konstytucje* z r. 1972 pozwalają wydobyć jeszcze inne elementy zbieżne między Centrum i Oratorium. Posłużą one później do jaśniejszej charakterystyki Ośrodka Młodzieżowego¹¹. Wymienione podobieństwa nie przesądzają o tożsamości Centrum Młodzieżowego i Oratorium. Wręcz przeciwnie, omawiany artykuł ustawia **Centrum Młodzieżowe w szeregu dzieł salezjańskich obok Oratorium jako coś odrębnego i różnego**. Trudno natomiast doszukać się jasnych określeń, na czym polega różnica.

f) Centrum Młodzieżowe przekształceniem Oratorium.

W relacjach z dyskusji spotyka się pewne postulaty wysuwane pod adresem tradycyjnego dzieła Oratorium. Mówi się o zmianie nazwy „Oratorium” na „Centrum Młodzieżowe”. Aby można dokonać takiej zmiany trzeba ubogacić i ożywić Oratorium. Podnieść jego poziom życia i działalności. Niektórzy rozumieją tą zmianę jako odnowienie, uwspółcześnienie, przeprofilowanie, przewymiarowanie, reforma lub bliżej nieokreślone przekształcenie. Dzieło, które miałyby powstać na tej drodze odznaczałoby się nowoczesnością. Byłoby to **nowe ukonstytuowanie, nowa formuła czy też nowa figura Oratorium**¹². Tak przetworzonemu Oratorium można by nadać nazwę Centrum Młodzieżowego.

¹⁰ *Konstytucje i Regulaminy Towarzystwa św. Franciszka Salezego*, Rzym 1986, a. Konst. n. 42.

¹¹ Por. *Costituzioni e Regolamenti della Società di S.Francesco di Sales*. Roma 1972, a. Cost. n. 28.

¹² Por. CG 19, XI – *Parrocchie e Oratori*. ACS 1966, nr 244, s. 134, 136; por. Ricceri L., *Lettera*. ACS 1967, nr 250, s. 50; por. CIS, *Ecco ciò che pensano i Salesiani della loro Congregazione. Radiografia delle relazioni tenute in gennaio – maggio 1969*, Roma 1969, v.1, s. 190, 191, 193; por. II CIS, *Radiografia...*, dz. cyt., s. 3, 5, 9, 38; por. I Commissione B, *Schema 5 a...*, dz. cyt., s. 44, 65, 71, 76, 77, 79, 82, 83, 103, 104.

2. Określenie Centrum Młodzieżowego.

Czym w rzeczywistości jest Ośrodek Młodzieżowy? Czy na podstawie studium Dokumentów o Oratorium, które przytaczają tak różne opinie o Centrum, jest możliwe sprecyzowanie jego tożsamości? Nie byłoby głębszego sensu używać dwóch nazw: „Oratorium” i „Centrum Młodzieżowe”, gdyby nie było faktycznie między nimi żadnej różnicy. Istnieje ona w praktyce edukacyjnej. Rzuca się też niejednokrotnie w oczy przy lekturze Dokumentów. Nie wszystkie bowiem Dokumenty posługują się pojęciem „Centrum” w sposób wieloznaczny. Co więcej, niektóre z nich próbują sprecyzować desygnaty wchodzące w zakres pojęcia Centrum Młodzieżowego. Przytaczam **pięć, moim zdaniem, znaczących określeń:**

□ „Centrum Młodzieżowe” jest organizowane dla zaspokojenia istotnych potrzeb młodzieży i głęboko wkorzenione w środowisko gdzie powstaje¹³.

□ Centrum Młodzieżowe jest domem salezjańskim, który przyjmuje postawę służby koordynując i animując wszelką działalność duszpasterską wobec młodzieży, prowadzone przez wspólnotę Salezjanów, która oferuje wszelką postługę jakiej wymaga młodzież okoliczna, włącznie ze szkołą, jeśli jest to konieczne. Tylko wtedy, gdy dom stanie się prawdziwym centrum działalności duszpasterskiej w służbie terytorium, stanie się dziełem nowoczesnym, pierwszorzędym i liczącym się¹⁴.

□ Przez Centrum Młodzieżowe rozumiemy środowisko przeznaczone dla młodzieży, otwarte na ich zapotrzebowania, gdzie dominują relacje grupowe, są łatwiejsze kontakty międzyosobowe, a zaangażowanie ludzko–chrześcijańskie przeważa nad innymi rodzajami działalności (sportowe, rekreacyjne, towarzyskie, itp.)¹⁵.

□ Centrum Młodzieżowe jest środowiskiem przeznaczonym dla młodzieży (15–22 lat) z przewagą działalności zespołowej, dynamicznej i prowadzonej w sposób bardziej uporządkowany oraz nastawionej zdecydowanie na zaangażowanie ludzko–chrześcijańskie¹⁶.

□ Centrum Młodzieżowe jest środowiskiem przeznaczonym dla młodzieży. Otwarte na ich oczekiwania, zachowuje charakter Oratorium, stawiając na pierwszym miejscu działalność

¹³ II CIS, *Radiografia...*, dz. cyt., s. 5.

¹⁴ I Commissione B, *Schema 5 a...*, dz. cyt., s. 52.

¹⁵ CG 21, *Dokumento 1: I Salesiani Evangelizzatori dei Giovani*. Roma 1978, n. 122.

¹⁶ Dicastero PG (= Pastorale Giovanile), *Elementi e linee per un Progetto Educativo – Pastorale nelle Parrocchie affidate ai Salesiani. Sussidio n. 3a*. Roma 1980, s. 12.

grupową i ułatwiając relacje między osobowe. Działalność formacyjna i apostołska przeważa nad rekreacyjną¹⁷.

Analizując powyższe określenia zauważa się pewne **istotne elementy Centrum Młodzieżowego**, które trzeba uwypuklić. Ośrodek Młodzieżowy:

- 1) Jest przeznaczony dla młodzieży;
- 2) Jest środowiskiem życia i działalności;
- 3) Służy przede wszystkim młodzieży miejscowej;
- 4) Jest nastawiony na zaspokojenie potrzeb młodzieży;
- 5) Posługuje się, jako środkiem pierwszorzędym, pracą w grupach i działalnością zespołową;
- 6) Jest realizowany przez wspólnotę wychowawców;
- 7) Ułatwia relacje międzyosobowe;
- 8) Prowadzi zaplanowaną działalność pedagogiczną;
- 9) Ma charakter edukacyjny;
- 10) Ma za cel chrześcijański rozwój osoby.

3. Przymioty Centrum Młodzieżowego.

Aby ułatwić przełożenie koncepcji Centrum Młodzieżowego na język praktyki edukacyjnej **charakteryzuję je przy pomocy kilku istotnych atrybutów**. Ich treść stanowią nie tylko przytoczone określenia Ośrodka Młodzieżowego, ale cały materiał Dokumentów o Oratorium czytany pod kątem istoty Centrum Młodzieżowego, rozumianego jako:

a) Dzieło prowadzone przez wspólnotę.

Ośrodek Młodzieżowy jest powierzany Wspólnocie Salezjanów. Z czasem wspólnota wychowawców przeradza się we *wspólnotę wychowawczą z uczestnictwem zaangażowanym i odpowiedzialnym młodzieży, współpracowników świeckich, a szczególnie rodziców, pod kierunkiem Salezjanów jako animatorów*¹⁸. **Wspólnota wychowawców bierze na siebie odpowiedzialność za rozwój Centrum**: animuje, pobudza, podtrzymuje, koordynuje, planuje, służy, działa i weryfikuje działalność Ośrodka. Wciąż bardziej rozszerza współodpowiedzialność młodzieży powierzając im stopniowo różne zadania i na tej drodze wspomagając dojrzewanie poszczególnych podmiotów. Troszczy się o podniesienie pedagogicznych kwalifikacji ludzi świeckich włączając ich w proces wychowawczy. Centrum Młodzieżowe nie może być prowadzone przez jednego Salezjanina, obciążonego innymi

¹⁷ *Konstytucje i Regulaminy* 1986, ...dz. cyt., , a. Reg. n. 12.

¹⁸ CG 21, *Dokumento 1: I Salesiani Evangelizzatori...*, dz. cyt., n. 126; por. Tonelli R., *Verso una definizione di Centro Giovanile*. NPG (= *Note di Pastorale Giovanile*) 1970, nr 6/7, s. 6–29.

zadaniami, pozbawionego wszelkich środków, wyczerpanego lub podeszłego wiekiem¹⁹.

b) Środowisko dla młodzieży.

Ośrodek Młodzieżowy jest środowiskiem młodzieżowym. Przeznaczonym dla osób w wieku intensywnego wzrostu, rozwoju i dojrzewania. Otwarty dla każdego młodego człowieka, przyjmuje go, by zaspokoić jego autentyczne potrzeby. Akceptuje każdego wychowanka dobrej woli, gotowego do przyjęcia wartości i ważnych dla życia zadań. Młody wrasta stopniowo w środowisko i we wspólnotę Centrum, aby uczestniczyć, myśleć, programować, działać i podejmować coraz większą odpowiedzialność. Powierzone mu są zadania animacji ludzko–chrześcijańskiej. Ma swobodę włączania się w grupy istniejące lub tworzenia nowych.

Centrum bowiem opiera się przede wszystkim na organizacji grup, szczególnie edukacyjnych i apostołskich. Przez grupę i w grupie dokonuje się dojrzewanie młodych w wierze. Zgodnie z charakterem wspólnotowym Centrum, grupy są składnikiem scalającym środowisko, dają poczucie przynależności i współodpowiedzialności. Od grup wymaga się, aby tworzyły jedność realizując te same cele, ten sam styl życia, były uporządkowane i prowadzone pod kierunkiem Centrum i aby miały przeżycia i spotkania wspólne. Grupy przechodzą proces wychowawczy i stopniowo się różnicują w zależności od stopnia zaangażowania, poziomu dojrzałości członków i podejmowanego programu edukacyjnego. Zaangażowanie osobiste każdego i dynamizm poszczególnych grup stanowi znak żywotności duszpastersko–wychowawczej Centrum Młodzieżowego²⁰.

c) Dom salezjański.

Centrum Młodzieżowe jest młodzieżowym „domem” salezjańskim, tzn. dziełem posiadającym osobowość prawną, określoną ilość Salezjanów, samodzielność zarządu i organizacji, sprecyzowany charakter pedagogiczny²¹. Odznacza się znacznie rozwiniętą infrastrukturą. Ma wolność przystosowania i elastyczności w odniesieniu do sytuacji młodzieżowej i społecznej. Możliwość przewymiarowania, otwartości, twórczości, odkrywczosci w odpowiedzi na potrzeby młodzieży. Jest przysposobione do programowania z rozmachem, świadczenia zróżnicowanej posługi i dokonywania realistycznej weryfikacji. Kieruje wszelką działalnością salezjańską na rzecz młodzieży. Nie poddaje się ograniczeniom

¹⁹ Por. II CIS, *Radiografia...*, dz. cyt., s. 4.

²⁰ Por. I Commissione B, *Schema 5 a...*, dz. cyt., s. 24; por. CG 21, *Dokumento 1: I Salesiani Evangelizzatori...*, dz.cyt., n. 126; por. Dicastero PG, *Elementi...*, dz. cyt., s. 62.

²¹ Por. CIS, *Ecco ciò che pensano...*, dz.cyt., s. 186; por. Ufficio Centrale Di Coordinamento del CGS, *Problemi e prospettive per il secondo Capitolo Ispettorale Speciale. Indicazioni emerse da una prima riflessione sulla Radiografia dei primi Capitoli Ispettoriali Speciali*. Torino 1969, s. 58; por. II CIS, *Radiografia...*, dz. cyt., s. 5, 7, 21, 32, 69; por. I Commissione B, *Schema 5 a...*, dz. cyt., s. 16, 52, 69, 79, 83.

narzuconym przez inne dzieła. Nie pozwala się uwarunkować. Wymaga środków, wyposażenia i struktur oddzielnych. Jest środowiskiem spotkań, głębokiej więzi, szczególnych doświadczeń w działaniu zarówno dla masy młodzieży, jak i dla grup zaangażowanych. Nie tylko staje się jakimś zastępczym miejscem spotkań, ale głównie środowiskiem uwrażliwiającym, uodpowiedzialniającym i przyczyniającym się do dojrzewania młodzieży²². *Centrum Młodzieżowe służy więc jako kompleksowe środowisko, przygotowane do wychowania integralnego w zakresie ludzkim i chrześcijańskim, w zakresie wypoczynku i obowiązków, zaangażowania i odprężenia, wzrostu osobowego, koleżeństwa i przyjaźni. Jest równocześnie wychowaniem do kontaktu, propozycją oparcia, zaproszeniem do decyzji, wysiłkiem szukania zbieżności w szerokim pluralizmie działania i zainteresowań*²³.

d) Utworzone na bazie Oratorium.

Centrum Młodzieżowe powstało na fundamencie Oratorium Księdza Bosko²⁴. Ma za zadanie wychowanie młodzieży do życia ludzko–chrześcijańskiego. Animuje młodzież w zakresie duchowości młodzieżowej prowadząc ją do tożsamości chrześcijańskiej polegającej na osobistym zjednoczeniu z Chrystusem, egzystencjalnej autentyczności i ostrości moralnej.

Na chrześcijańską duchowość młodzieżową składa się:

- Rozwiązywanie problemów młodzieży żyjącej w określonym środowisku, społeczeństwie i kulturze;
- Wtajemniczenie w historyczne dzieło zbawienia dokonane przez Jezusa Chrystusa będące dla każdego człowieka osobistym wezwaniem do otwarcia się na wymiar transcendentny;
- Przygotowanie do osobistego nawrócenia;
- Formowanie do planowania swego życia wg zasad chrześcijańskich;
- Osiągnięcie integracji osobowej, w której wiara i życie wzajemnie się wzbogacają;
- Prowadzenie życia radykalnie chrześcijańskiego²⁵.
- Inspirowanie odkrycia własnego powołania poprzez refleksję indywidualną i wspólnotową, poprzez poważne zaangażowanie w działalność samowychowawczą;
- Stopniowe dojrzewanie osobowości i prowadzenie odpowiedzialnego stylu życia.

Centrum Młodzieżowe ponadto czerpie z matrycy Oratorium metodę wychowawczą. Działanie wychowawcze w Ośrodku Młodzieżowym dokonuje się według wymogów

²² Por. CIS, *Ecco ciò che pensano...*, dz. cyt., s. 186; por. Ricceri L., *Relazione Generale sullo stato della Congregazione*. Roma 1971, s. 106; por. Dicastero PG, *Elementi...*, dz. cyt., s. 58.

²³ Dicastero PG, *Elementi...*, dz. cyt., s. 58.

²⁴ Por. CIS, *Ecco ciò che pensano...*, dz. cyt., s. 231; por. II CIS, *Radiografia...*, dz. cyt., s. 4, 13, 15; por. I Commissione B, *Schema 5 a...*, dz. cyt., s. 17, 25, 77, 83, 101; por. Commissione Precapitolare del CG 21 (a cura), *Schemi Preparatori*, Roma 1977, n. 269; por. Ricceri L., *Relazione Generale sullo stato della Congregazione*. Roma 1977, n. 202; por. CG 21, *Dokumento 1: I Salesiani Evangelizzatori...*, dz. cyt., n. 122, 126; Dicastero PG, *Elementi...*, dz. cyt., s. 12; por. *Costituzioni e Regolamenti (1984)...*, a. Reg. 12.

²⁵ Por. Dicastero PG, *Elementi...*, dz. cyt., s. 57–61.

Systemu Prewencyjnego. Nie może się zatem realizować bez obecności wychowawców, bez interakcji osobowej opartej o inteligencję, przyjaźń pedagogiczną i bogactwo chrześcijańskiego życia religijnego.

e) **Działalność dostosowana do życia.**

Centrum Młodzieżowe jest dziełem wychowawczym, które prowadzi działalność pedagogiczną przykrojoną na miarę młodzieży, jej problemów, potrzeb i zainteresowań, dostosowana do terytorium, społeczeństwa i kultury środowiska²⁶. Jeśli jest to konieczne, Ośrodek Młodzieżowy może prowadzić szkolnictwo. Jego działalność czerpie inspiracje od młodzieży. Jest planowana przy współudziale młodzieży. Jest prowadzona we współpracy z młodzieżą. Jest stosowana jako skuteczny środek do stopniowego uodpowiedzialniania młodzieży tj. dla jej wzrastającej dojrzałości. W ten sposób dokonuje się włączenie Ośrodka Młodzieżowego w terytorium. Ten **związek Centrum z terenem jest istotną jego cechą**²⁷. Aby głębiej uczestniczyć w życiu lokalnym, które ma właściwy sobie rytm, wspólnota Centrum Młodzieżowego włącza się do instancji podejmujących decyzje, w ruchy i miejscowe organizacje młodzieżowe, w propozycje i programowanie na rzecz terytorium, w działalność charytatywną dla potrzebującej młodzieży, w działalność zmierzającą do rozwoju osób i społeczeństwa, w inicjatywy kulturalne i popierające postęp, w ocenę twórczą tego co istnieje, co jest potrzebne, co jest słuszne i co jest możliwe, aby przenikać światłem Ewangelii każde wydarzenie dając możliwość aktualizacji miejscowym inicjatywom zgodnym z celami Centrum²⁸.

Należy wykluczyć z zaangażowania Centrum działalność narzuconą przez struktury skostniałe, wypaczone, sztywne, manipulacje ideologiczne, cele obce rozwojowi młodzieży i dobru środowiska.

g) **W służbie Kościoła.**

Centrum Młodzieżowe jest do dyspozycji Kościoła lokalnego, aby tworzyć wspólnotę chrześcijańską. Działalność Centrum bierze pod uwagę jego problemy i zapotrzebowania duszpasterskie. **Włącza się czynnie w Duszpasterstwo Młodzieżowe**²⁹. Poprzez uczestnictwo w programowaniu, koordynacji, animacji, dynamizowaniu, ukierunkowaniu i realizacji zadań

²⁶ Por. CIS, *Ecco ciò che pensano...*, dz. cyt., s. 192; por. Ufficio Centrale di Coordinamento, *Problemi e prospettive...*, dz. cyt., s. 58; II CIS, *Radiografia...*, dz. cyt., s. 4, 5, 18, 69; por. I Commissione B, *Schema 5 a...*, dz. cyt., s. 16, 25, 52, 69, 77, 101; por. Gruppo di Maggio del CG 21, *Tema generale: Testimoniare e annunziare il Vangelo: delle esigenze della vita salesiana fra i Giovani*. Roma 1977, s. 25; por. CG 21, *Dokumento 1: I Salesiani Evangelizzatori...*, dz. cyt., n. 122, 126; por. Dicastero PG, *Elementi...*, dz. cyt., s. 57.

²⁷ Por. Dicastero PG, *Elementi...*, dz. cyt., s. 22.

²⁸ Por. Dicastero PG, *Elementi...*, dz. cyt., s. 22–23.

²⁹ Por. CIS, *Ecco ciò che pensano...*, dz. cyt., s. 186; por. II CIS, *Radiografia...*, dz. cyt., s. 14, 15, 31; por. I Commissione B, *Schema 5 a...*, dz. cyt., s. 16, 25, 57, 81, 109; por. Ricceri L., *Relazione Generale...*, dz. cyt., n. 203; por. Tonelli R., *Verso una definizione...*, dz. cyt.

duszpasterskich. Nie pozwala, aby lokalne Duszpasterstwo Młodzieży było bierne, nieuporządkowane, dorywcze i nijakie. Przygotowuje dla duszpasterstwa świeckich współpracowników rekrutujących się spośród młodzieży. Zachowuje charakter misyjny i międzyparafialny. *Podjmując stały wysiłek, by w swych decyzjach być otwartym, zgodnie z duchem misyjnym i wymogami dialogu, na wszystką młodzież, a przede wszystkim zaniedbaną. Poprzez angażowanie młodzieży staje się punktem szczególnie znaczącym dla ewangelizacji i wychowania*³⁰.

Zakończenie

Przedstawiłem różnorodność koncepcji Centrum Młodzieżowego pojawiających się w Dokumentach o Oratorium. Pochodzą one z dyskusji przygotowujących materiał na pięć Kapituł Generalnych Zgromadzenia Salezjańskiego (od 1965 r. KG 19 — KG 23 z r. 1990). Na bazie dyskusji pojawiają się w tychże Dokumentach, próby uściślenia pojęcia Centrum Młodzieżowego przy pomocy definicji lub omawiania jego istotnych cech. Powyższy szkic miał na celu całościową syntezę tego materiału i **określenie tożsamości Centrum Młodzieżowego, odróżnienie go od Oratorium, oczyszczenie praktyki z nieściśłych denominacji, pobudzenie do refleksji nad właściwym doбором nazw do poszczególnych dzieł.**

Zdarza się bowiem, że nadaje się nazwę Ośrodka Młodzieżowego grupie animacyjnej, w której skład wchodzi kilku animatorów, wychowawców oddanych programowaniu, koordynacji i animacji działań pedagogicznych. W sposób pośredni mniej lub bardziej skuteczny służą oni działalności wychowawczej wśród młodzieży. Nie zajmują się jednak bezpośrednim oddziaływaniem na młodzież.

Bywa też, że nazwą Centrum Młodzieżowego obejmuje się kompleks budynków ośrodka wczasowo-wypoczynkowego lub rekreacyjno-sportowego. Jest on przygotowany na przyjęcie grup dziecięcych i młodzieżowych, w różnych celach stawianych przez animatorów, trenerów lub wychowawców tychże grup. Posługują się oni różnymi środkami i metodami oddziaływania. Poza sezonem budynki stoją puste i zawieszona jest działalność Ośrodka.

Można też spotkać, że jedną i tą samą nazwą Ośrodka Młodzieżowego określa się różnorodne rodzaje aktywności młodzieżowej jak: klub sportowy, klubo-kawiarnię, stowarzyszenia młodzieżowe, świetlicę, grupę Światło-Życie, dom kultury, schronisko, internat, szkołę, centrum doskonalenia zawodowego a nawet Oratorium. Jako wystarczający motyw podaje się, że tam przebywa okresowo lub stale młodzież. Rodzi się pokusa, by tą drogą podobną nazwę nadać barowi lub pijalni piwa, gdzie pojawiają się systematycznie

³⁰ CG 21, *Dokumento 1: I Salesiani Evangelizzatori...*, dz. cyt., n. 126; por. Dicastero PG, *Elementi...*, dz. cyt., s. 21.

grupy młodzieży.

Czy nie jest jednak to obojętne jakich nazw się używa i jakie pod nimi kryją się dzieła? Ważne jest, by się zajmować młodzieżą. Pluralizm może służyć twórczości, swobodzie działania, bogactwu i różnorodności inicjatyw na rzecz młodzieży. Prawdą jest również, że rodząca się z pluralizmu neutralność jest słabością, której podlega antypedagogika. Neutralny może oznaczać nijaki (z j. łac. *neutrum* = nijaki). I wtedy tego rodzaju nieskrępowanie służy nieskuteczności, destrukcji pedagogicznej i przeciętności osobowej. Ma to zastosowanie głównie we wspólnotowym prowadzeniu dzieł wychowawczych, gdzie owocność zależy od jedności pedagogicznej. Ta zaś jest możliwa, gdy posługujemy się pojęciami ścisłymi i jednoznacznymi. Jeszcze bardziej konieczne wydaje się porozumienie, gdy trzeba wychowywać pedagogów. Nie można im przekazać doświadczenia pedagogicznego przy pomocy pojęć nieokreślonych. W szczególny sposób dotyczy to pedagogów–Salezjanów, którzy są spadkobiercami mądrości pedagogicznej św. Jana Bosko owocującej przede wszystkim we wspólnocie wychowawczej i jedności działania.